

KA PRAVNOJ SIGURNOSTI

Analiza odabranih krivičnih djela entitetskih krivičnih zakona
i sudske prakse za zagovaračke potrebe organizacija civilnog
društva u BiH u sektoru pravde

Centar za ljudska prava Univerziteta u Sarajevu

Sarajevo, 2013.

KA PRAVNOJ SIGURNOSTI

*Analiza odabranih krivičnih djela
entitetskih krivičnih zakona i sudske
prakse za zagovaračke potrebe
organizacija civilnog društva u BiH u
sektoru pravde*

Autori

Midhat Izmirlija
Adnan Kadribašić

Koordinatori projekta

Nedim Jahić
Amar Numanović

Izdavač

Centar za ljudska prava Univerziteta u
Sarajevu

Za izdavača

Saša Madacki

Copyright © 2013

Centar za ljudska prava Univerziteta u
Sarajevu

Objavljivanje ove knjige finansijski je pomogao

United States Agency for International
Development (USAID)

CIP Katalogizacija u publikaciji

*Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine*
Zapis dostupan u javnom mrežnom
katalogu biblioteke (OPAC)

Slobodno smijete: dijeliti, umnožavati,
distribuirati i javnosti priopćavati djelo

Ova publikacija je objavljena uz podršku američkog naroda preko Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Autori publikacije su odgovorni za njen sadržaj i stavovi koji su u njemu izneseni ne odražavaju stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

Centar za ljudska prava Univerziteta u Sarajevu i Inicijativa mladih za ljudska prava u BiH su članice Mreže pravde u Bosni i Hercegovini. Mreža pravde u Bosni i Hercegovini je mreža 64 organizacije civilnog društva koja kroz partnersko djelovanje, dijalog i saradnju radi na informiranju, obrazovanju i zastupanju interesa građanki i građana u sektoru pravde. Više informacija o Mreži pravde u BiH dostupno je na www.mrezapravde.ba

Stavovi izneseni u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stavove svih članica Mreže pravde u BiH.

SADRŽAJ

13	ANALIZA ODABRANIH KRIVIČNIH DJELA ENTITETSKIH KRIVIČNIH ZAKONA
13	Uvod
21	Cilj i metodologija istraživanja
24	Analiza (ne)usklađenosti odabranih članova entitetskih krivičnih zakona
51	Zaključci o (ne)usklađenosti odabranih članova entitetskih krivičnih zakona
57	PRIMJER PRAKSE SUDOVA U BiH SA POSEBNIM OSVRTOM NA PROBLEME U PROCESUIRANJU PREDMETA RATNIH ZLOČINA
57	Uvod
61	Praksa sudova u BiH
63	Primjeri prakse sudova
66	Problemi u procesuiranju predmeta ratnih zločina u BiH
71	PREPORUKE ZA ZAGOVARAČKE AKTIVNOSTI ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA U SEKTORU PRAVDE

UVODNE NAPOMENE

Centar za ljudska prava Univerziteta u Sarajevu predstavlja Vam analizu stepena harmoniziranosti krivičnog zakona i prakse sudova u krivičnim stvarima u Bosni i Hercegovni, koju potpisuju Midhat Izmirlija i Adnan Kadribašić, istaknuti stručnjaci u oblasti prava.

Cilj analize jeste uspostaviti jasnu i preciznu platformu za rješavanje pitanja harmonizacije zakona i ujednačavanja sudske prakse u krivičnim stvarima u Bosni i Hercegovini sa argumentima, podacima i potencijalnim rješenjima problema.

Analiza odabranih krivičnih djela entitetskih krivičnih zakona i sudske prakse je sprovedena u cilju jačanja sveukupnih kapaciteta organizacija civilnog društva u Bosni i Hercegovini u sektoru pravde. U periodu nakon reforme krivičnog zakonodavstva u Bosni i Hercegovini 2003. godine krivično zakonodavstvo je prošlo kroz niz izmjena i dopuna koje nije bilo koordinirano u dovoljnoj mjeri. Iz tog razloga, primjetne su razlike u definiranju elemenata određenih krivičnih djela između dva entiteta, što dovodi u pitanje pravnu sigurnost kao jedan od osnovnih principa vladavine prava. Cilj navedene analize je stvaranje osnova i argu-

menata za zagovaračke aktivnosti za usklađivanja entitetskih krivičnih zakona koje provode organizacije civilnog društva u Bosni i Hercegovini u sektoru pravde.

Dodatno, ova analiza posmatra i praksu nadležnih sudova po navedenim krivičnim zakonima budući da je usklađenost prakse sudova jedna od pretpostavki postojanja pravne sigurnosti građana. Na osnovu dostupnih podataka, ova studija ukazuje na strukturalne nedostatke pravosudnog sistema Bosne i Hercegovine koji ozbiljno ugrožavaju ustavom zagarantiran princip vladavine prava. Praksa sudova u predmetima ratnih zločina se posebno analizira budući da ovi predmeti predstavljaju jedan od najvećih izazova pravosuđa BiH, ali i mogu da doprinesu održanju mira i osiguranju pravde za preživjele. U svjetlu procesa pregovora sa Evropskom komisijom u okviru Strukturiranog dijaloga EU i BiH o pravosuđu, ova analiza definira argumente za uspostavljanje tijela na nivou Bosne i Hercegovine sa osnovnim zadatkom usaglašavanja sudske prakse. Ove argumente organizacije civilnog društva mogu koristiti u svojim zagovaračkim aktivnostima.

Analiza je sprovedena u okviru programa „Mladi za pravdu“ koga implementiraju Inicijativa mladih za ljudska prava (YIHR) i Centar za ljudska prava Univerziteta u Sarajevu, a koji je realiziran uz tehničku pomoć USAID Projekta razvoja pravosuđa II, kojima se ovom prilikom želimo posebno zahvaliti, te uz pomoć aktivnosti Mreže pravde u Bosni i Hercegovini.

Ka pravnoj sigurnosti

ANALIZA ODABRANIH KRIVIČNIH DJELA ENTITETSKIH KRIVIČNIH ZAKONA

UVOD

Vladavina prava predstavlja jedan od najvažnijih principa na kojima počivaju moderne demokratije. Kao osnovni preduslov za uspješno funkcioniranje demokratskog društva, vladavina prava podrazumijeva i nezavisnost pravosuđa i zaštitu ljudskih prava.¹ Članom I/2 Ustava BiH utvrđeno je da je Bosna i Hercegovina „demokratska država koja funkcionira u skladu sa zakonom“ čime se osiguravaju uslovi za ostvarivanje principa vladavine prava u svim oblastima društva. Osnovni elementi vladavine prava su: pravna sigurnost, nezavisnost i nepristrasnost pravosudnih institucija, profesionalizam i efikasnost.

Ostvarivanje principa pravne sigurnost postiže se poznavanjem važećih zakona i načina postupanja u skladu sa tim zakonima. Imajući u vidu mišljenja brojnih autora ali i praksu Evropskog suda za ljudska prava,

---

¹ Mišljenje br. 1 (2001) Savjetodavnog vijeća evropskih sudija (CCJE) upućeno Komitetu ministara Vijeća Evrope o temeljnim odrednicama koje se tiču nezavisnosti sudstva i nesmišljenosti sudaca, 23.11.2001. godine.

preduslovi postojanja pravne sigurnosti odnose se na: transparentnost, jasnost, dosljednost, stabilnost, zabranu retroaktivnosti, konačnost i obaveznost sudskih odluka.

Venecijanska komisija² sugerije da pravna sigurnost obuhvata sljedeće elemente, odnosno zahtjeve:

- **Javnost** - *pravni instrumenti i sudske odluke moraju biti dostupne javnosti, bez nepotrebnih prepreka, pri čemu treba uzeti u obzir sposobnosti običnog čovjeka.*

- **Preciznost** - *pravni instrumenti i sudske odluke trebaju biti jasne i precizne u pogledu pravnog osnova i sadržaja. Pojedinaac mora biti u stanju odrediti nadležnost suda za postupanje u njegovom slučaju.*

- **Dosljednost** - *pravni instrumenti ne smiju biti kontradiktorni jedni drugima, niti se smiju uzajamno isključivati. U sličnim predmetima mora se postupati na sličan način kako unutar jednog pravosudnog tijela, tako i među različitim sudovima (bilo na horizontalnom ili vertikalnom nivou).*

- **Stabilnost** - *pravni instrumenti ne smiju biti često mijenjani čime se onemogućuje primjena načela ignoratia iuris non excusat. Sudovi ne trebaju odstupati od ranije utvrđenog tumačenja pravnog instrumenta, osim u slučajevima postojanja valjanih razloga.*

- **Zabrana retroaktivnosti** - *pravni instrumenti se ne smiju primjenjivati retroaktivno, osim u izuzetnim okolnostima (npr. krivičnim predmetima,*

---

² CDL-AD(2012)014 English 18/06/2012 - Public Opinion on Legal Certainty and the Independence of the Judiciary in Bosnia and Herzegovina adopted by the Venice Commission at its 91st Plenary Session (Venice, 15-16 June 2012)

kada novi zakon u odnosu na prijašnji predviđa blažu kaznu, kao što je predviđeno članom 7 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP)).

- Konačnost i obavezujuća snaga odluka - sudske odluke imaju obavezujuću snagu, a pravomoćne su kada ih usvoji najviša instanca. Organi javne vlasti trebaju provoditi pravomoćne sudske odluke.

Pravosudna vlast u Bosni i Hercegovini predstavlja jedan od decentraliziranih i kompleksnijih sistema u Evropi, što je posljedica važećeg ustavnog okvira. Kompleksnost pravosudnog sistema u BiH ogleda se u postojanju 77 redovnih sudova i drugih pravosudnih organa koji djeluju u okviru četiri sistema:

- pravosudnog sistema BiH (Sud BiH, Tužiteljstvo BiH, Ured Registara, Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH i Pravobranilaštvo BiH);
- pravosudnog sistema Federacije BiH (Vrhovni sud Federacije BiH, kantonalni i općinski sudovi, Tužilaštvo Federacije BiH, kantonalna tužilaštva, Pravobranilaštvo Federacije BiH i kantonalna i općinska pravobranilaštva u Federaciji BiH);
- pravosudnog sistema Republike Srpske (Vrhovni sud Republike Srpske, okružni i osnovni sudovi, Viši trgovački sud, okružni trgovački sudovi, Tužilaštvo Republike Srpske i okružna tužilaštva, Pravobranilaštvo Republike Srpske i okružna i općinska pravobranilaštva u Republici Srpskoj) i

- pravosudnog sistema Brčko Distrikta BiH (Apelacioni sud Brčko Distrikta i Osnovni sud Brčko Distrikta, Javno tužilaštvo Brčko Distrikta i Pravobranilaštvo Brčko Distrikta).

U Izvještaju Evropske komisije o napretku BiH u 2011. godini konstatira se da u BiH još nije osigurana nezavisnost pravosudnog sistema što i dalje predstavlja razlog za ozbiljnu zabrinutost, a ključni izazov za pravilno funkcioniranje sveukupnog pravosudnog sistema je njegova složenost do koje dolazi usljed postojanja četiri odvojena pravosudna sistema.³

Na složenost pravosudnog sistema u BiH ukazuje i organizacija tužilaštava u BiH. Na snazi je trenutno 15 zakona koji za predmet imaju osnivanje, strukturu i funkcioniranje tužilaštava u BiH, i to: jedan za Tužilaštvo BiH, 10 kantonalnih zakona o tužilaštvima, Zakon o Federalnom tužilaštvu, Zakon o tužilaštvima u RS, posebno tužilaštvo za suzbijanje organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala u RS osnovano posebnim zakonom⁴, te konačno Zakon o tužilaštvu BDBiH.

I pored ovakvog nivoa decentraliziranosti, u Bosni i Hercegovini ne postoji pravosudna institucija koja bi garantovala jedinstvo pravnog sistema i uniformnost ili harmonizaciju sudskih i tužilačkih sistema. Postojanje vrhovne pravosudne institucije (npr. Vrhovni sud) bi sa

---

³ Evropska komisija, Izvještaj o napretku BiH u 2011. godini, Brisel 13.10.2011. godine, br. SEC (2011)1206. Takođe Venecijanska komisija je donijela mišljeme "O potrebi za pravosudnom institucijom na nivou države Bosne i Hercegovine", Vidi *Opinion of the Venice Commission on the Need for a Judicial Institution at the Level of the State Of Bosnia And Herzegovina* CDL-INF(1998)017 na:

[http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-INF\(1998\)017-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-INF(1998)017-e)

⁴ Zakon o suzbijanju organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala (prečišćeni tekst), *Službeni glasnik, RS*, br. 112/07.

jedne strane pomoglo radu sudskih organa na nižim nivoima vlasti jer bi takvo tijelo moglo doprinijeti utvrđivanju standarda za postupanje sudova. S druge strane, svim osobama na teritoriji BiH osiguravala bi se pravna sigurnost i predvidivost u tumačenju i primjeni prava. Bosna i Hercegovina jedina je zemlja u Evropi koja nema uspostavljen Vrhovni sud čiju funkciju u ovom trenutku ne može ispunjavati ni Sud BiH niti Ustavni sud BiH.

Općenito gledajući, primjenu principa pravne sigurnosti i predvidljivosti svakako je teže osigurati u decentraliziranim sistemima u odnosu na centralizirane sisteme. U cilju osiguravanja pravne sigurnosti decentralizirani sistemi u Evropi usuglasili su na državnom nivou neke od temeljnih zakona. Tako, na primjer, njemački Savezni Vrhovni sud kao najviši sud opće nadležnosti u Njemačkoj ima jasno utvrđenu nadležnost između parničnih i kaznenih postupaka. Također, temeljni zadatak Suda osiguranje je pravnog jedinstva putem razrješavanja načelnih pitanja i stvaranje prava.⁵ Pravno jedinstvo saveznog prava i doprinos razvoju prava u vezi sa promjenama u društvu zadaća je švicarskog Saveznog Vrhovnog suda.⁶ Belgijski Kasacioni sud ima nadležnost nadgledanja zakonitosti upućenih mu sudskih odluka, te nadgledanja i usklađivanja uniformne primjene zakona.⁷

---

⁵ Vidi M. Sahadžić „Uspostavljanje Vrhovnoga suda BiH: aktualna pravna misao o teoretskoj nedosljednosti u praksi“, Sveske za javno pravo broj 4/2011.

⁶ Vidi: The Swiss Confederation, A Brief Guide, Bern 2011, s. 80. u M. Sahadžić „Uspostavljanje Vrhovnoga suda BiH: aktualna pravna misao o teoretskoj nedosljednosti u praksi“ Sveske za javno pravo broj 4/2011.

⁷ ibidem.

Savezni sud je, osiguravajući jedinstvenu primjenu državnih zakona u bivšoj Jugoslaviji imao nadležnost da odlučuje:

- pod uslovima i na način utvrđen saveznim zakonom, u posljednjem stepenu ili po vanrednom pravnom sredstvu, o sporovima koji nastanu iz protivustavnih i protivzakonitih pojedinačnih akata ili radnji, kojima se određeni subjekti stavljaju u neravnopravan položaj na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu;
- o imovinskim sporovima između republika odnosno autonomnih pokrajina, kao i između federacije i republika odnosno autonomnih pokrajina; odlučuje o zakonitosti konačnih upravnih akata saveznih organa;
- o vanrednim pravnim sredstvima, ako je to određeno saveznim zakonom;
- u posljednjem stepenu o presudama sudova u republikama i pokrajinama, kao i vojnih sudova kad je izrečena smrtna kazna za krivična djela utvrđena saveznim zakonom;
- o rješavanju o sukobu nadležnosti sudova sa teritorija dvije ili više republika ili autonomnih pokrajina, kao i između vojnih sudova i drugih sudova;
- vrši i druge poslove koji su mu stavljeni u nadležnost saveznim zakonom, u okviru prava i dužnosti federacije.⁸

---

⁸ Član 369. Ustava SFRJ iz 1974. godine

Imajući u vidu pravne sisteme različitih složenih država može se zaključiti da ne postoji uniformna procedura ujednačavanja zakona i sudske prakse, ali i da je minimalan standard harmonizacija krivičnih zakona koji se primjenjuju na državnoj teritoriji. Strategija za reformu sektora pravde u Bosni i Hercegovini za period od 2008. do 2012. godine prepoznala je potrebu za harmonizacijom materijalnih i procesnih zakona u krivičnim i građanskim predmetima, te sudske prakse. Međutim, potreba usaglašavanja krivičnog zakonodavstva⁹ kao i pitanje uspostavljanja Vrhovnog suda BiH nije prepoznato kao cilj navedenog dokumenta i ne predstavlja njegov sastavni dio jer se politički konsenzus u vezi ova dva pitanja nije mogao postići.

Bitno je napomenuti da u Bosni i Hercegovini postoje dva suda u entitetima koja obavljaju funkcije vrhovnog suda – Vrhovni sud FBiH¹⁰ i Vrhovni sud RS.¹¹ Oba ova suda postupaju po redovnim pravnim lijekovima izjavljenim protiv odluka kantonalnih odnosno okružnih sudova, odnosno vanrednim pravnim lijekovima kada je to zakonom predviđeno. Pored toga, ovi sudovi rješavaju i pitanja sukoba nadležnosti nižih entitetskih sudova.

Apelacioni sud Brčko Distrikta BiH¹² nadležan je da odlučuje o redovnim pravnim lijekovima izjavljenim na odluke Osnovnog suda, te

---

⁹ Osim u Stubu 2: Izvršenje krivičnih sankcija, strateški program 2.1.1. - Harmonizacija svih standarda i propisa koji uređuju izvršenje krivičnih sankcija u BiH, Strategija za reformu sektora pravde u Bosni i Hercegovini za period od 2008. do 2012. godine

¹⁰ Zakon o sudovima u FBiH, *Službene novine FBiH*, br. 38/05, 22/06, 63/10.

¹¹ Zakon o sudovima RS, *Službeni glasnik Republike Srpske*, br. 111/04, 109/05, 37/06, 119/08, 58/09.

¹² Zakon o sudovima BDBiH, *Službeni glasnik Brčko distrikta BiH*, br. 19/07, 20/07, 39/09 i 31/11.

vanrednim pravnim lijekovima izjavljenim na pravosnažne sudske odluke.

Sud BiH nije nadležan da odlučuje po pravnim lijekovima (redovnim ili vanrednim) na odluke vrhovnih sudova entiteta ili Apelacionog suda Brčko Distrikta već postupa samo u predmetima počinjenih krivičnih djela koja su obuhvaćena Krivičnim zakonom BiH.

Evropska komisija je u više navrata konstatirala činjenicu rascjepkanosti pravosudnog sistema u BiH, neujednačenosti važećih krivičnih zakona i neujednačenosti propisanih krivičnih sankcija.¹³ Nakon prvog sastanka Strukturiranog dijaloga o pravosuđu¹⁴ date su jasne preporuke za vlasti Bosne i Hercegovine u pogledu jačanja napora kako bi što bolje procijenile *mogućnost usklađivanja materijalnog i procesnog zakonodavstva (krivični i građanski zakoni, procesni zakoni)... u cilju osiguravanja jednakosti građana pred zakonom*. Preporuke sa trećeg sastanka također su sugerirale da Visoko sudsko i tužilačko vijeće *istraži i preporuči moguće varijante institucionalnog formata za redovne konsultacije između najviših sudskih instanci po pitanju harmonizacije sudske prakse*.

Preporuke Venecijanske komisije prepoznaju uspostavu Vrhovnog suda kao dugoročni cilj, a kratkoročno je predloženo *uspostavljanje zajedničkog tijela, koje bi sačinjavali predstavnici entitetskih vrhovnih sudova, Apelacionog suda Brčko Distrikta, Suda BiH, te po njegovom uspostavljanju, Apelacionog suda BiH, što bi moglo osigurati harmonizaciju sudske prakse*.

---

¹³ Vidi npr. Izvještaj o napretku Bosne i Hercegovine u 2011., fusnota 3.

¹⁴ Prvi sastanak Strukturiranog dijaloga o pravosuđu održan je 10. i 11. novembra 2011. godine u Sarajevu.

CILJ I METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog istraživanja je utvrditi do koje mjere nivo decentralizacije pravosudnog sistema BiH utiče na ostvarivanje principa pravne sigurnosti, odnosno na vladavinu prava. Prilikom kreiranja metodologije ovog istraživanja u obzir su uzeti određeni članovi krivičnih zakona, njih sedamnaest koji su na snazi u Federaciji BiH¹⁵ i Republici Srpskoj¹⁶, u cilju utvrđivanja usklađenosti odnosno neusklađenosti krivičnih djela koja su karakteristična za svako poglavlje navedenih krivičnih zakona, a radi jačanja kapaciteta organizacija civilnog društva za zagovaračke kampanje koje bi težile usklađivanju entitetskih krivičnih zakona.

U ovom dijelu potrebno je ukazati da je u krivično-pravnoj oblasti 2003. godine izvršena temeljita reforma i usvojeni su novi krivični zakoni i zakoni o krivičnom procesu, te su tako u Bosni i Hercegovini u primjeni Krivični zakon BiH,¹⁷ Krivični zakon FBiH, Krivični zakon RS i Krivični zakon Brčko Distrikta,¹⁸ te Zakon o krivičnom postupku BiH,¹⁹ Zakon o krivičnom postupku FBiH,²⁰ Zakon o krivičnom postupku RS²¹ i Zakon

---

¹⁵ Krivični zakon Federacije BiH, *Službene novine Federacije BiH*, br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11.

¹⁶ Krivični zakon Republike Srpske, *Službeni glasnik Republike Srpske*, br. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10

¹⁷ Krivični zakon BiH, «*Službeni glasnik BiH*,» br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10

¹⁸ Krivični zakon Brčko Distrikta (prečišćeni tekst), *Službeni glasnik BD BiH*, br. 47/11, 52/11.

¹⁹ Zakon o krivičnom postupku BiH, *Službeni glasnik BiH*, br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09.

²⁰ Zakon o krivičnom postupku FBiH, *Službene novine FBiH*, br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 09/09, 12/10, 08/13.

o krivičnom postupku Brčko Distrikta.²² Iako su usvojeni posebni zakoni za različite nivoe vlasti, važno je istaći da se radi o skoro identičnim zakonima, zasnovanim na istim principima, s tehničkim ali ne i suštinskim razlikama.

Osnovni tekstovi krivičnih zakona iz 2003. godine izrađeni su uz podršku i pod jakim uticajem međunarodne zajednice, što je rezultiralo uvođenjem novina u odnosu na raniji krivično-pravni sistem kako bi se unaprijedila efikasnost postupka i osigurala harmoniziranost krivično-pravnog sistema sa međunarodnim standardima. U primjeni ovih zakona, posebno zakona o krivičnom postupku, pojavile su se određene poteškoće koje su ukazale na potrebu za izmjenama i dopunama u primjeni novih rješenja. Tako su u nešto više od dvije godine od usvajanja postojeći zakoni izmijenjeni, čime proces dorade i izmjena nije dovršen, a prilikom izmjena ne pokazuje se spremnost da se to uradi na jedinstven način.

Kako bi se utvrdilo do koje mjere su krivična djela identično definirana u entitetskim krivičnim zakonima izvršena je sljedeća analiza²³.

Analiza usaglašenosti odredbi krivičnih zakona u skladu je sa predstavljenom tabelom za ocjenu usaglašenosti koju je izradio analitički tim za karakteristična krivična djela poglavlja krivičnih zakona:

---

²¹ Zakon o krivičnom postupku RS, *Službeni glasnik RS*, br. 53/12.

²² Zakon o krivičnom postupku Brčko Distrikta (prečišćeni tekst), *Službeni glasnik BD BiH*, br. 44/10.

²³ U ovoj analizi nije uzet u razmatranje Krivični zakon BiH s obzirom da se primjenjuje na sve osobe na teritoriji BiH.

Krivični zakon FBiH	Krivični zakon RS
1. Ubistvo	1. Ubistvo
2. Otmica	2. Otmica
3. Terorizam	3. Terorizam
4. Silovanje	4. Silovanje
5. Zapuštanje ili zlostavljanje djeteta ili maloljetnika	5. Zapuštanje i zlostavljanje maloljetnog lica
6. Nesavjesno liječenje	6. Nesavjesno pružanje ljekarske pomoći
7. Nesavjesno privredno poslovanje	7. Nesavjesno privredno poslovanje
8. Porezna utaja	8. Utaja poreza i doprinosa
9. Povreda prava iz radnog odnosa	9. Povreda osnovnih prava radnika
10. Krađa	10. Krađa
11. Šumska krađa	11. Šumska krađa
12. Izazivanje opće opasnosti	12. Izazivanje opšte opasnosti
13. Ugrožavanje javnog prometa	13. Ugrožavanje javnog saobraćaja
14. Dogovor za učinjenje krivičnih djela	14. Dogovor za izvršenje krivičnog djela
15. Sprečavanje službene osobe u vršenju službene radnje	15. Sprečavanje službene osobe u vršenju službene radnje
16. Primanje dara i drugih oblika koristi	16. Neovlašćeno primanje poklona ili darova
17. Pronevjera u službi	17. Pronevjera

Pored analize ovih djela, zbog nemogućnosti prikupljanja prakse sudova analizirana je dostupna statistika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća za dva ogledna krivična djela: silovanje i zapuštanje ili zlostavljanje djeteta ili maloljetnika/zapuštanje i zlostavljanje maloljetnog lica.

ANALIZA (NE)USKLAĐENOSTI ODABRANIH ČLANOVA ENTITETSKIH KRIVIČNIH ZAKONA

1. Ubistvo

Ubistvo (KZ FBiH) / Ubistvo (KZ RS)

Krivično djelo ubistva predviđeno je u oba krivična zakona (Krivični zakon Federacije BiH, Krivični zakon Republike Srpske) u odjeljku Krivična djela protiv života i tijela.

U oba se krivična zakona osobi koja drugoga usmrti (član 166., KZ FBiH) / liši života (član 148., KZ RS) predviđa kazna zatvora u trajanju od najmanje 5 godina. U Krivičnom zakonu Republike Srpske, ukoliko je ubistvo „učinjeno pod osobito olakšavajućim okolnostima, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina“ (stav 2, čl. 148., KZ RS), što ne postoji u Krivičnom zakonu Federacije BiH.

U Krivičnom zakonu Republike Srpske, teško ubistvo izdvojeno je u vidu posebnog člana Zakona (čl. 149., KZ RS), dok se takva distinkcija ne pravi u Krivičnom zakonu Federacije BiH, gdje je sve podvedeno pod član 166., Ubistvo. Ubistva kažnjiva sa „kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora“ u određenoj se mjeri u ova dva krivična zakona razlikuju. Primjera radi, u Krivičnom zakonu Federacije BiH i Krivičnom zakonu Republike Srpske pojedini stavovi različito su definirani, npr. „ko drugog usmrti na okrutan ili podmukao način“ (KZ FBiH) odnosno „ko drugog liši života na naročito svirep ili krajnje podmukao način“ (KZ RS). Sličan je i naredni primjer: „ko drugog usmrti iz koristoljublja, radi učinjenja ili prikrivanja kog drugog krivičnog djela,

iz bezobzirne osvete ili iz drugih niskih pobuda“ (KZ FBiH) „ko drugog liši života iz koristoljublja, radi izvršenja ili prikrivanja drugog krivičnog djela, iz bezobzirne osvete ili iz drugih naročito niskih pobuda“ (KZ RS). Za razliku od Krivičnog zakona Federacije BiH u kome se definira krivično djelo usmrćivanja drugog „iz rasnih, narodnosnih ili vjerskih pobuda“ (unutar stava 2 člana 166.) u Krivičnom zakonu Republike Srpske izmjenama i dopunama iz 2010. godine u članu 149. u stavu 1. u tački 2) poslije riječi: „naročito niskih pobuda“ dodale su se riječi „ili iz mržnje“. Pojam mržnje definiran je u članu 148. KZ RS, pa se može zaključiti da se radi o širem definiranju navedenog krivičnog djela u Republici Srpskoj u odnosu na Federaciju BiH. Kada se govori o stavu 2 člana 166. Krivičnog zakona Federacije BiH, stavka e), „ko usmrti službeno ili vojnu osobu pri vršenju poslova sigurnosti ili dužnosti čuvanja javnoga reda, uhićenja učinitelja krivičnog djela ili čuvanja osobe kojoj je oduzeta sloboda“ ne uključuje ubistvo sudija ili tužilaca prilikom vršenja njihove dužnosti kao što je to slučaj u Kaznenom zakonu Republike Srpske: „ko liši života sudiju ili javnog tužioca u vezi sa vršenjem njihove sudijske ili tužilačke dužnosti, ili ko liši života službeno ili vojno lice pri vršenju poslova bezbjednosti ili dužnosti čuvanja javnog reda, hvatanja učinioca krivičnog djela ili čuvanja lica lišenog slobode“. U oba se zakona navodi ubistvo „pri bezobzirnem nasilničkom ponašanju“, a osim toga u Krivičnom zakonu Republike Srpske navodi se i

- ko drugog liši života i pri tom umišljajno dovede u opasnost život još nekog lica,
- ko umišljajno liši života dva ili više lica, a ne radi se o ubistvu na mah, ubistvu djeteta pri porođaju ili ubistvu učinjenom pod osobito olakšavajućim okolnostima,

- ko liši života dijete, maloljetno lice ili žensko lice za koje zna da je bremenito,

dok se takvo što ne precizira u Krivičnom zakonu Federacije BiH. Nadalje, stav 2 člana 149. (Teško ubistvo) Krivičnog zakona Republike Srpske određuje istu kaznu – kaznu zatvora najmanje deset godina ili kaznu dugotrajnog zatvora – i u slučaju „kad je lišenje života izvršeno organizovano ili po naredžbi“, dok takvo što Krivični zakon Federacije BiH ne precizira.

Ubistvo namah (KZ FBiH čl. 167.) / na mah (KZ RS čl. 150.) definirano je u oba zakona istovjetno i za izvršenje tog krivičnog djela predviđa se kazna zatvora od jedne do deset godina.

Za prouzrokovanje smrti iz nehata (KZ FBiH čl. 168.) / nehatno lišenje života (KZ RS čl. 152.) u oba je zakona predviđena istovjetna kazna, kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Kada je riječ o čedomorstvu (KZ FBiH čl. 169.) / ubistvu djeteta pri porođaju (KZ RS čl. 151.) onda postoje izvjesne razlike. U Krivičnom zakonu Federacije BiH navedeno je da će se po ovome članu kazniti majka „koja usmrti svoje dijete za vrijeme ili izravno nakon poroda“ dok se u Krivičnom zakonu Republike Srpske dodaje da je ona pod uticajem stanja koje je izazvano porođajem („Majka koja liši života svoje dijete za vrijeme porođaja ili neposredno poslije porođaja, pod uticajem stanja koje je izazvano porođajem, ...“). Razlike postoje i u rasponu kazne zatvora, koji je u Krivičnom zakonu Federacije BiH od jedne do pet godina, dok je u Krivičnom zakonu Republike Srpske kazna propisana u trajanju od šest mjeseci do pet godina.

	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Ubistvo	Usklađen	Usklađen	Usklađena	Nije usklađen
Teško ubistvo	Ne postoji kao izdvojeno djelo u KZ FBiH već je opisano u kvalificiranim oblicima			
Ubistvo na mah	Usklađen	Usklađen	Usklađena	
Prouzrokovanje smrti iz nehata/ nehatno lišenje života	Nije usklađen	Usklađen	Usklađena	-
Čedomorstvo/ ubistvu djeteta pri porodaju	Nije usklađen	Nije usklađen	Nije usklađena	-

2. Otmica

Otmica (KZ FBiH) / Otmica (KZ RS)

Krivično djelo otmice predviđeno je u oba krivična zakona (KZ FBiH čl. 180.; KZ RS čl. 165.).

Onaj ko drugog protupravno zatvori, drži zatvorena ili mu na drugi način oduzme ili ograniči slobodu kretanja s ciljem da njega ili koga drugog prisili da što učini, ne učini ili trpi počinio je osnovni oblik krivičnog djela otmice (KZ FBiH). Prema Zakonu Republike Srpske, onaj ko silom, prijetnjom, obmanom ili na drugi način odvede ili zadrži neko lice u namjeri da od njega ili drugog lica iznudi novac ili kakvu drugu

imovinsku korist ili da njega ili koga drugog prisili da što učini, ne učini ili trpi, tereti se za krivično djelo otmice. Zakon Federacije Bosne i Hercegovine predviđa kaznu zatvora od šest mjeseci do pet godina, dok Zakon Republike Srpske predviđa kaznu zatvora od jedne do osam godina.

Ko krivično djelo učini prema djetetu ili maloljetniku, ili ko radi ostvarivanja cilja otmice iz stava 1. ovog člana (u oba zakona) prijeti da će taoca usmrtiti ili teško tjelesno ozlijediti, (u RS i na svirep način) ili ako je krivično djelo učinjeno u sastavu grupe ljudi ili organizirane grupe ljudi, učinitelj će se kazniti kaznom zatvora, koja je istovjetna u oba zakona, od jedne do deset godina. Također, učinitelj krivičnog djela koji dobrovoljno pusti na slobodu taoca (oteto lice) prije nego je ostvaren njegov zahtjev radi kog je učinio otmicu, može se osloboditi kazne i što je predviđeno u oba zakona.

U Zakonu Republike Srpske određena kazna zatvora u trajanju od jedne do deset godina primijenit će se i ako je oteto lice zadržano duže od petnaest dana, ili je licu koje je oteto teško narušeno zdravlje ili su nastupile druge teške posljedice. U slučaju da je nastupila smrt otetog lica, učinilac će se kazniti zatvorom od dvije do petnaest godina. Ove odredbe nisu predviđene Zakonom Federacije Bosne i Hercegovine.

	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Otmica	Usklađen	Nije usklađen	Nije usklađena	Nije usklađen

3. Terorizam

Terorizam (KZ FBiH) / Terorizam (KZ RS)

Krivično djelo terorizma predviđeno je u oba krivična zakona (KZ FBiH čl. 201.; KZ RS čl. 299.).

Onaj ko učini teroristički čin (akt) s ciljem ozbiljnog zastrašivanja stanovništva ili prisiljavanja organa vlasti u Federaciji (Republici Srpskoj) da što učini ili ne učini, ili s ciljem ozbiljnog narušavanja ili uništavanja osnovnih političkih, ustavnih, privrednih (ekonomskih) ili društvenih struktura jedinica u Federaciji (organizacionih jedinica u Republici Srpskoj), kaznit će kaznom zatvora najmanje tri godine, dakle u oba krivična zakona istovjetnom kaznom. Ukoliko je prilikom izvršenja ovog krivičnog djela nastupila smrt jedne ili više osoba (lica), oba zakona predviđaju kažnjavanje kaznom zatvora od najmanje pet godina. Ukoliko je učinitelj neku osobu s umišljajem usmrtio (lišio života), oba zakona predviđaju kaznu zatvora od najmanje deset godina ili kaznu dugotrajnog zatvora.

Teroristički čin (akt) u oba zakona podrazumijeva namjerne radnje koje, s obzirom na svoju prirodu ili okolnost, mogu ozbiljno oštetiti državu ili međunarodnu organizaciju, a one su:

- napad na život osobe (lica) koji može prouzrokovati njenu smrt,
- napad na tjelesnu cjelovitost (integritet) osobe (lica),
- protupravno zatvaranje, držanje zatvorenom ili na drugi način lišenje ili ograničavanje slobode kretanja drugoj osobi (licu), s

ciljem da se nju ili nekoga drugoga prisili da što učini, ne učini ili trpi (otmica), ili uzimanje talaca,

- nanošenje velike štete objektima Federacije (Republike Srpske) ili javnim objektima, prometnom sustavu (saobraćajnom sistemu), postrojenjima infrastrukture (objektima infrastrukture) uključujući informatički sustav (sistem), nepomičnoj (fiksnoj) platformi koja se nalazi u kontinentalnom pojasu, javnom mjestu ili privatnoj imovini za koju štetu je vjerovatno da će ugroziti ljudski život ili dovesti do znatne privredne (materijalne) štete,
- otmicu zrakoplova (vazduhoplova), broda ili drugog sredstva javnog saobraćaja ili prijevoza robe,
- proizvodnju, posjedovanje, sticanje, prijevoz, snabdijevanje, korišćenje ili osposobljavanje za korištenje oružja, eksploziva, nuklearnog, biološkog ili hemijskog oružja ili radioaktivnih materija, te istraživanje i razvoj biološkog i hemijskog oružja ili radioaktivnih materijala,
- ispuštanje opasnih materijala ili izazivanje požara, eksplozija ili poplava s ciljem ugrožavanja ljudskih života,
- ometanje ili zaustavljanje snabdijevanja vodom, električnom energijom ili drugim osnovnim prirodnim resursom s ciljem ugrožavanja ljudskih života,
- prijetnja učinjenjem kojeg djela iz tač. od a) do h) (1 do 8) ovog stava.

Prema navedenom, moguće je zaključiti da ne postoje razlike između ova dva zakona po pitanju krivičnog djela terorizma.

	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Terorizam	Usklađen	Usklađen	Usklađena	Usklađen

4. Silovanje

Krivična djela protiv spolne slobode i morala (KZ FBiH) / Krivična djela protiv polnog integriteta (KZ RS)

Krivično djelo silovanja predviđeno je u oba krivična zakona (KZ FBiH čl. 203.; KZ RS čl. 193.).

Ovo krivično djelo propisano je u glavama krivičnih zakona različitih naziva. U Krivičnom zakonu FBiH krivično djelo silovanje nalazi se u glavi „Krivična djela protiv spolne slobode i morala, dok je Krivični zakon RS krivično djelo silovanje pozicionirao u glavi „Krivična djela protiv polnog integriteta“.

Ko drugu osobu upotrebom sile ili prijetnje da će izravno napasti na njezin život ili tijelo ili na život ili tijelo njoj bliske osobe prisili na spolni odnošaj ili s njim izjednačenu spolnu radnju, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina u Federaciji BiH, odnosno od dvije do deset godina u republici Srpskoj. Također, ko krivično djelo iz stava 1. ovog člana prema KZ RS učini prema maloljetniku, na naročito svirep ili naročito ponižavajući način, ili ako je istom prilikom prema ili je istom prilikom izvršeno više silovanja od strane više lica učinitelj će se kaznit kaznom zatvora najmanje pet godina. Unutar ovog stava, za razliku od

KZFBiH koji to navodi u posebnom stavu, Zakon Republike Srpske predlaže istu kaznu za počinioce ukoliko je usljed djela nastupila teška tjelesna povreda, teško narušenje zdravlja, trudnoća silovanog ženskog lica, dok Zakon FBiH određuje kaznu zatvora najmanje tri godine; Zakon Republike Srpske propisuje i da će se, ako je usljed djela iz st. 1. ovog člana nastupila smrt lica prema kojem je djelo izvršeno, učinilac kazniti zatvorom najmanje pet godina, dok Zakon FBiH određuje kaznu zatvora najmanje tri godine. Krivični zakon RS propisuje da ukoliko nastupi smrt lica iz stava 2. čl. 193. učinitelj će biti kažnjen kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora. U Federaciji BiH, osoba koja krivično djelo silovanja iz stava 1. učini prema maloljetniku, kaznit će se kaznom zatvora najmanje tri godine, a za učinjenje krivičnog djela prema maloljetniku iz stavova 2., 3. i 4., kaznit će se kaznom zatvora najmanje pet godina. Zakonom FBiH propisano je da će kaznom zatvora od tri do petnaest godina biti kažnjen učinitelj koji krivično djelo iz stava 1. ovog člana učini zbog etničke, narodnosne, rasne, vjerske ili jezičke netrpeljivosti prema žrtvi, dok Krivični zakon Republike Srpske propisuje da će kaznom zatvora od tri do petnaest godina biti kažnjen učinitelj koji krivično djelo silovanja počini iz mržnje.

Isto, po Zakonu Republike Srpske, ko drugoga prinudi na obljubu ili neku drugu polnu radnju ozbiljnom prijetnjom da će za njega ili njemu blisko lice otkriti nešto što bi škodilo njegovoj časti ili ugledu ili prijetnjom nekim drugim teškim zlom, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina – što nije uređeno Zakonom FBiH.

	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Silovanje	Usklađen	Usklađen	Nije usklađena	Nije usklađen

5. Zapuštanje ili zlostavljanje maloljetnog lica ili djeteta
Zapuštanje ili zlostavljanje djeteta ili maloljetnika (KZ FBiH) /
Zapuštanje i zlostavljanje maloljetnog lica (KZ RS)

Krivično djelo zapuštanja ili zlostavljanja maloljetnog lica predviđeno je u oba zakona, u Krivičnom zakonu Federacije BiH u članu 219. – Zapuštanje ili zlostavljanje djeteta ili maloljetnika i u Krivičnom zakonu Republike Srpske u članu 207. – Zapuštanje i zlostavljanje maloljetnog lica. U ova dva zakona postoje izvjesne razlike u vezi ovog krivičnog djela.

Kada se govori o zapuštanju djeteta ili maloljetnog lica, Krivični zakon Federacije BiH počinitelju ovog krivičnog djela propisuje kaznu u rasponu od tri mjeseca do tri godine, dok Krivični zakon Republike Srpske propisuje novčanu kaznu ili kaznu zatvora do dvije godine.

Prema KZ FBiH, ovo djelo može počinuti roditelj, usvojitelj, staratelj ili druga osoba koja grubo zanemaruje svoje funkcije zbrinjavanja ili odgoja djeteta ili maloljetnika dok KZ RS daje istu definiciju djela spominjući samo maloljetno lice, a ne i dijete za razliku od KZ FBiH.

Prisiljavanje na pretjeran rad, odnosno rad neprimjeren uzrastu i sposobnostima maloljetnog lica, tjeranje na prosjačenje ili navođenje iz koristoljublja na ponašanje koje je štetno za njegov razvoj, kažnjivi su

kaznama zatvora sa različitom dužinom trajanja u ova dva zakona. Krivični zakon Federacije BiH predviđa kaznu zatvora u rasponu od tri mjeseca do tri godine za „roditelj(a), usvojitelj(a), staratelj(a) ili druga(u) osoba(u) koja zlostavi dijete ili maloljetnika, prisili ga na rad koji ne odgovara njegovoj životnoj dobi, ili na pretjerani rad, ili na prosjačenje, ili ga iz koristoljublja navodi na ponašanje koje je štetno za njegov razvoj“. Krivični zakon Republike Srpske pak predviđa kaznu zatvora u trajanju do tri godine za isto krivično djelo.

Ukoliko su ova dva spomenuta krivična djela imala za posljedicu da je „dijete ili maloljetnik teško tjelesno ozlijeđen, ili mu je teško narušeno zdravlje, ili se zbog krivičnog djela iz st. 1. ili 2. ovog člana dijete ili maloljetnik odao prosjachenju, prostituciji ili drugim oblicima asocijalnog ponašanja ili delikvenciji, učinitelj će se kazniti kaznom zatvora od tri mjeseca do pet godina“ (KZ FBiH stav 3 člana 219.), ili prema Krivičnom zakonu Republike Srpske, ako je „nastupila teška tjelesna povreda ili teško narušenje zdravlja maloljetnog lica, ili se maloljetno lice odalo prostituciji, alkoholu ili drugim oblicima asocijalnog ponašanja, učinilac će se kazniti zatvorom od šest mjeseci do pet godina“ (stav 3 člana 207.).

	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Zapuštanje ili zlostavljanje maloljetnog lica ili djeteta	Nije usklađen	Nije usklađen	Nije usklađena	Nije usklađen

6. Nesavjesno pružanje ljekarske pomoći

Nesavjesno liječenje (KZ FBiH) / Nesavjesno pružanje ljekarske pomoći (KZ RS)

Krivično djelo nesavjesnog liječenja predviđeno je u oba krivična zakona (KZ FBiH čl. 229.; KZ RS čl. 214.), unutar različito nazvanih kategorija nesavjesno liječenje (FBiH) i nesavjesno pružanje ljekarske pomoći (RS).

Doktor medicine ili doktor stomatologije koji obavljajući svoju aktivnost primijeni očito neprikladno sredstvo ili očito neprikladan način liječenja ili ne primijeni odgovarajuće higijenske mjere, pa time prouzrokuje (znatnije) pogoršanje zdravstvenog stanja neke osobe (lica) u FBiH, odnosno u RS ako ljekar koji se pri pružanju ljekarske pomoći ne pridržava pravila zdravstvene struke, pa time prouzrokuje znatnije pogoršanje zdravstvenog stanja nekog lica – kaznit će se kaznom zatvora do tri godine – kazna je istovjetna u oba krivična zakona. Također, u oba zakona istaknuto je da kaznom iz stava 1. ovog člana (do tri godine) kaznit će se drugi zdravstveni djelatnik koji pri pružanju medicinske pomoći ili njege (koji se ne pridržava pravila ljekarske struke) postupi nesavjesno i time prouzrokuje (znatnije) pogoršanje zdravstvenog stanja neke osobe. U Zakonu Federacije Bosne i Hercegovine naglašeno je da će se doktor medicine ili doktor stomatologije koji krivično djelo iz stava 1. ovog člana učini iz nehata, kazniti kaznom zatvora do jedne godine, dok je u Zakonu Republike Srpske naglašeno da ako su djela iz stava 1. i 2. ovog člana učinjena nehatno, učinilac će se kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine. Četvrti stav unutar ovog člana Zakona FBiH objašnjava da će

kaznom iz stava 3. ovog člana kazniti drugi zdravstveni djelatnik koji krivično djelo iz stava 2. ovog člana učini iz nehata.

Stavovi koje su obuhvaćene Zakonom Republike Srpske, a nisu Zakonom Federacije Bosne i Hercegovine su sljedeći:

a) Ako je usljed djela iz stava 1, 2. i 3. ovog člana nastupila teška tjelesna povreda ili teško narušenje zdravlja jednog ili više lica, učinilac će se kazniti za djela iz stava 1. i 2. zatvorom od jedne do osam godina, a za djelo iz stava 3. zatvorom do tri godine.

b) Ako je usljed djela iz stava 1, 2. i 3. ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti za djelo iz stava 1. i 2. zatvorom od dvije do dvanaest godina, a za djelo iz stava 3. zatvorom od jedne do osam godina.

	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Nesavjesno pružanje ljekarske pomoći	Nije usklađen	Nije usklađen	Usklađena	Nije usklađen

7. Nesavjesno privredno poslovanje

Nesavjesno privredno poslovanje (KZ FBiH) / Nesavjesno privredno poslovanje (KZ RS)

Krivično djelo nesavjesnog privrednog poslovanja predviđeno je u oba zakona (KZ FBiH čl. 242.; KZ RS čl. 264.).

Prema Krivičnom zakonu Federacije BiH, stavu 1 člana 242., „odgovorna osoba u pravnoj osobi koja kršenjem zakona ili drugog propisa u Federaciji očito nesavjesno posluje pa time prouzrokuje znatnu imovinsku štetu toj pravnoj osobi, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.“ Istovjetna kazna propisana je i u Krivičnom zakonu Republike Srpske, u članu 264. stav 1, za „odgovorno lice u preduzeću ili drugom pravnom licu u kome nema većinski udio, koje svjesnim kršenjem zakona ili drugog propisa o poslovanju očigledno nesavjesno posluje i time prouzrokuje znatnu imovinsku štetu tom pravnom licu.“

U oba zakona, ukoliko je ovim krivičnim djelom prouzrokovana prisilna (prinudna) likvidacija ili stečaj pravne osobe (lica), učinitelj će se kazniti kaznom zatvora, u Krivičnom zakonu Federacije BiH u rasponu od šest mjeseci do pet godina, dok Krivični zakon Republike Srpske predviđa kaznu u rasponu od jedne do pet godina.

	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Nesavjesno privredno poslovanje	Usklađen	Nije usklađen	Usklađena	Nije usklađen

8. Utaja poreza i doprinosa

Porezna utaja (KZ FBIH) / Utaja poreza i doprinosa (KZ RS)

Krivično djelo porezne utaje predviđeno je u oba krivična zakona (KZ FBiH čl. 273.; KZ RS čl. 287.).

Ovo krivično djelo počinio je onaj ko za sebe ili drugog izbjegne plaćanje davanja propisanih poreznim zakonodavstvom u Federaciji (Republici Srpskoj) ili doprinosa socijalnog osiguranja propisanih u Federaciji (Republici Srpskoj), ne dajući zahtjevane (tražene) podatke ili dajući lažne podatke o svom stečenom oporezivom prihodu ili o drugim činjenicama koje su od uticaja na utvrđivanje iznosa takvih obaveza, a iznos obaveze čije se plaćanje izbjegava prelazi 10.000 KM i kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine u RS-u, a u Federaciji BiH kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina. Tako, oba zakona naglašavaju da će se onaj ko učini krivično djelo iz stava 1. ovog člana, a iznos obaveze čije se plaćanje izbjegava prelazi 50.000 KM, kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

Jedina razlika koja se nameće komparacijom ova dva zakona jeste visina iznosa izbjegavajuće obaveze, s tim da je i kazna drugačije propisana. S tim u vezi, Zakon FBiH nalaže da će se onaj ko učini krivično djelo iz stava 1. ovog člana, a iznos obaveze čije se plaćanje izbjegava prelazi 200.000 KM, kazniti kaznom zatvora najmanje tri godine, dok Zakon RS propisuje da će se onaj ko počinio krivično djelo iz stava 1. ovog člana, a iznos obaveze čije se plaćanje izbjegava prelazi 150.000 KM, kazniti kaznom zatvora od tri do petnaest godina.

	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Utaja poreza i doprinosa	Nije usklađen	Usklađen	Nije usklađena	Nije usklađen

9. Povreda prava radnika

Povreda prava iz radnog odnosa (KZ FBiH) / Povreda osnovnih prava radnika (KZ RS)

Krivično djelo povreda prava iz radnog odnosa predviđeno je u oba krivična zakona (KZ FBiH čl. 280.; KZ RS čl. 226.). Navedeno krivično djelo smješteno je u glave različitih naziva, tako u Zakonu FBiH spada u krivična djela protiv radnih odnosa, a u Republici Srpskoj u krivična djela protiv prava iz radnih odnosa i socijalnog osiguranja.

Oba zakona navode da ko kršenjem propisa ili općeg akta ili kolektivnog ugovora o zasnivanju ili prestanku radnog odnosa, o plaći ili drugim primanjima, o radnom vremenu, o odmoru ili odsustvu, zaštiti žena, mladeži i invalida ili o zabrani prekovremenog ili noćnog rada uskrati ili ograniči zaposleniku pravo koje mu pripada, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine – kazna je istovjetna u oba zakona.

	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Povreda prava radnika	Nije usklađen	Usklađen	Usklađena	-

10. Krađa

Krađa (KZ FBiH) / Krađa (KZ RS)

Krivično djelo krađe predviđeno je u oba krivična zakona (KZ FBiH čl. 286.; KZ RS čl. 231.).

U oba zakona naglašeno je da će se onaj ko tuđu pokretninu oduzme drugom s ciljem da njenim prisvajanjem pribavi sebi ili drugom protupravnu imovinsku korist, kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine. Krivični zakon FBiH objašnjava da ako je ukradena stvar male vrijednosti, a učinitelj je postupao s ciljem pribavljanja imovinske koristi takve vrijednosti, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci, dok je u Zakonu RS precizirano da će se ako vrijednost ukradene stvari ne prelazi iznos od 200 KM, a učinilac je išao za tim da pribavi malu imovinsku korist, isti kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine. Također, Zakon FBiH predlaže fakultativni osnov za oslobađanje učinitelja, tj. ukoliko učinitelj krivičnog djela iz st. 1. i 2. ovog člana ukradenu stvar vrati oštećeniku prije nego sazna da je otkriven, može se osloboditi kazne, dok to nije regulisano Zakonom RS.

	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Krađa	Usklađen	Usklađen	Usklađena	-

11. Šumska krađa

Šumska krađa (KZ FBiH) / Šumska krađa (KZ RS)

Krivično djelo šumske krađe predviđeno je u oba zakona (KZ FBiH, čl. 316.; KZ RS, čl. 430.).

U Krivičnom zakonu Federacije BiH, propisano je da ukoliko je količina oborenog drveta veća od dva kubna metra učinitelj se kažnjava kaznom zatvora do tri godine. Krivični zakon Republike Srpske za količinu oborenog drveta veću od tri kubna metra propisuje novčanu kaznu ili kaznu zatvora do dvije godine.

Postoje izvjesne razlike između stava 2, člana 316 Krivičnog zakona Federacije BiH i stava 2, člana 430. Krivičnog zakona Republike Srpske:

- Ko krivično djelo iz stava 1. ovog člana učini s ciljem da se oboreno drvo proda, ili ako je količina oborenog drveta veća od pet kubnih metara, ili ako je krivično djelo iz stava 1. ovog člana učinjeno u zaštićenoj šumi, nacionalnom parku ili drugoj šumi posebne namjene, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do pet godina (stav 2 čl. 316. KZ FBiH).
- Ako je djelo iz stava 1. ovog člana učinjeno u namjeri da se oboreno drvo proda ili ako je količina oborenog drveta veća od osam kubnih metara, ili ako je djelo učinjeno u zaštitnoj šumi, nacionalnom parku ili drugoj šumi s posebnom namjenom, učinilac će se kazniti zatvorom od šest mjeseci do pet godina i novčanom kaznom (st. 2 čl. 430. KZ RS).

Evidentno je da se ova dva stava razlikuju u obliku i obimu kazne.

	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Šumska krađa	Usklađen	Nije usklađen	Nije usklađena	Nije usklađen

12. Izazivanje opće opasnosti

Izazivanje opće opasnosti (KZ FBiH) / Izazivanje opšte opasnosti (KZ RS)

Krivično djelo izazivanja opće opasnosti predviđeno je u oba krivična zakona (KZ FBiH čl. 323.; KZ RS čl. 402.).

Oba zakona jednako definiraju krivično djelo izazivanja opće opasnosti - ko požarom, poplavom, eksplozijom, otrovom ili otrovnim plinom, ionizirajućim (ili radioaktivnim) zračenjem, motornom silom, električnom ili drugom energijom ili pucanjem iz vatrenog oružja ili kakvom opće opasnom radnjom ili opće opasnim sredstvom izazove opasnost za život ljudi ili imovinu većeg opsega (obima) - ali propisuju različite kazne. Zakon FBiH pojedinca koji učini ovo djelo kažnjava kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine, dok Zakon RS propisuje kaznu zatvora od šest mjeseci do pet godina. Oba zakona određuju da će se kaznom iz stava 1. ovog člana kazniti službena ili odgovorna osoba koja ne postavi propisane naprave (uređaje) za zaštitu od požara, eksplozije, poplave, otrovnih plinova (gasova) ili ionizirajućeg (jonizirajućeg ili radioaktivnog) zračenja, ili te naprave (uređaje) ne održava u ispravnom sta-

nju ili ih u slučaju potrebe ne stavi u rad (dejstvo) ili uopće ne postupa po propisima ili tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama, pa time izazove opasnost za život ljudi ili za imovinu većeg opsega. Za pojedinca koji ovo krivično djelo počini na mjestu gdje je okupljen veći broj ljudi, Zakon FBiH propisuje kaznu zatvora od šest mjeseci do pet godina, a Zakon RS kaznu zatvora od jedne do osam godina. Onog ko krivično djelo iz stava 1. i 2. ovog člana učini iz nehata, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine po Zakonu FBiH, a po Zakonu RS kaznit će se novčanom kaznom ili zatvorom do tri godine.

Stavovi koje nisu predviđene Zakonom FBiH, a jesu Zakonom RS su sljedeći:

- a) Ako su djela iz st. 1, 2. i 3. ovog člana učinjena iz mržnje, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do deset godina.
- b) Ako je usljed djela iz stava 1, 2, 3. i 4. ovog člana nastupila teška tjelesna povreda jednog ili više lica ili imovinska šteta velikih razmjera, učinilac će se kazniti za djelo iz stava. 1. i 2. zatvorom od jedne do deset godina, za djelo iz stava 3. zatvorom od jedne do dvanaest godina, a za djelo iz stava 4. zatvorom od šest mjeseci do pet godina.
- c) Ako je usljed djela iz stava 1, 2, 3. i 4. ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti za djela iz stava 1, 2. i 3. Zatvorom od tri do petnaest godina, a za djelo iz stava 4. zatvorom od jedne do osam godina.

	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Izazivanje opšte opasnosti	Usklađen	Usklađen	Nije usklađena	Nije usklađen

13. Ugrožavanje javnog saobraćaja

Ugrožavanje javnog prometa (KZ FBiH) / Ugrožavanje javnog saobraćaja (KZ RS)

Krivično djelo ugrožavanja javnog prometa predviđeno je u oba krivična zakona (KZ FBiH čl. 332.; KZ RS čl. 410.).

Po Zakonu Federacije, učesnik u prometu na putevima koji se ne pridržava prometnih propisa i time tako ugrozi javni promet da dovede u opasnost život ljudi ili imovinu većih razmjera, pa zbog toga kod drugoga nastupi imovinska šteta preko 5.000 KM, kaznit će se kaznom zatvora do pet godina. Ukoliko je pričinjena šteta preko 3.000 KM, po Zakonu Republike Srpske, učinitelj će biti kažnjen zatvorom od šest mjeseci do pet godina. Pored različitog praga nanesene štete koji po KZ RS iznosi 3.000 KM razlika postoji i u alternativnom propisivanju teške tjelesne povrede kao moguće posljedice.

Ukoliko učinitelj ugrožavanjem željezničkog, brodskog, tramvajskog, trolejbusnog ili prometa žičarom dovede u opasnost život ili tijelo ljudi ili imovinu većih razmjera, po Zakonu Federacije, kaznit će se kaznom zatvora do pet godina – ovaj stav nije predviđena Zakonom Republike Srpske. Također, ko krivično djelo iz stavke 1. i 2. ovog člana učini iz nehata, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine, dok je po Zakonu

Republike Srpske određeno da ukoliko je djelo iz stava 1. ovog člana učinjeno nehatno, učinilac će se kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do tri godine.

Sljedeći stav koja nije predviđen Zakonom Federacije Bosne i Hercegovine, već je propisan kao posebno krivično djelo u članu 336. KZ FBiH, a definiran je u okviru ovog člana u KZ Republike Srpske jeste:

Ako je usljed djela iz stava 1. ili 2. ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti za djelo iz stava 1. zatvorom od dvije do dvanaest godina, a za djelo iz stava 2. zatvorom od jedne do osam godina, dok je u Federaciji propisana kazna najmanje godinu dana zatvora prema odredbi člana 336.

	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Ugrožavanje javnog saobraćaja	Usklađen	Nije usklađen	Nije usklađena	Nije usklađen

14. Dogovor za izvršenje krivičnog djela

Dogovor za učinjenje krivičnih djela (KZ FBiH) / Dogovor za izvršenje krivičnog djela (KZ RS)

Krivično djelo dogovora za izvršenje krivičnog djela predviđeno je u oba krivična zakona (KZ FBiH čl. 338.; KZ RS čl. 384.) sa razlikom da je pozicionirano u različite glave krivičnih zakona, u RS u „Krivična djela protiv javnog reda i mira“, a u FBiH u „Krivična djela protiv pravosuđa“.

Kazna predložena za ovo krivično djelo jednaka je u oba zakona. Tako, ko s drugime dogovori učinjenje krivičnog djela propisanog zakonom u Federaciji (u Republici Srpskoj) za koje se može izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine. KZ FBiH za razliku od KZ Republike Srpske dodatno određuje da će navedena kazna biti izrečena ako za dogovor učinjenja takvog pojedinog krivičnog djela nije propisana posebna kazna.

	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Dogovor za izvršenje krivičnog djela	Usklađen	Nije usklađen	Usklađena	-

15. Sprečavanje službene osobe u vršenju službene radnje **Sprečavanje službene osobe u vršenju službene radnje (KZ FBiH) /** **Sprečavanje službenog lica u vršenju službene radnje (KZ RS)**

Krivično djelo sprečavanja službene osobe u vršenju službene radnje predviđeno je u oba krivična zakona (KZ FBiH čl. 358.; KZ RS čl. 387.).

U oba zakona navedeno je da će se onaj ko silom, ili prijetnjom da će izravno upotrijebiti silu, spriječiti službenu osobu (u RS „službeno lice u institucijama Republike Srpske“) u vršenju službene radnje koju je poduzela u okviru svojih ovlasti ili je na isti način prisili na obavljanje službene radnje, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine u Federaciji, odnosno zatvorom do tri godine u Republici Srpskoj.

Također, ako je krivičnim djelom iz stava 1. ovog člana službena osoba uvrijeđena (samo u Federaciji BiH), zlostavljana ili je lahko tjelesno ozlijeđena ili je krivično djelo iz stava 1. ovog člana učinjeno prijetnjom upotrebe oružja, kaznit će se zatvorom od šest mjeseci do pet godina i u Federaciji BiH i u Republici Srpskoj.

Ko krivično djelo iz stavke 1. i 2. ovog člana učini prema službenoj osobi (sudiji ili javnom tužiocu) pri obavljanju poslova javne sigurnosti ili sigurnosti Federacije (Republike Srpske) ili funkcija i čuvanja javnog reda, uhićenja učinitelja krivičnog djela ili čuvanja osobe kojoj je oduzeta sloboda, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do pet godina u Federaciji i kaznom zatvora od jedne do deset godina u Republici Srpskoj. Također, unutar oba zakona navodi se da ako je učinitelj krivičnog djela iz stavke od 1. do 3. ovog člana bio izazvan protuzakonitim ili grubim postupanjem službene osobe, može se osloboditi kazne.

	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Sprečavanje službene osobe u vršenju službene radnje	Usklađen	Usklađen	Nije usklađena	Nije usklađen

16. Neovlašteno primanje poklona, darova ili drugih oblika koristi

Primanje dara i drugih oblika koristi (KZ FBiH) / Neovlašteno primanje poklona ili darova (KZ RS)

Krivično djelo neovlaštenog primanja poklona ili darova ili drugih oblika koristi predviđeno je u oba krivična zakona (KZ FBiH čl. 380.; KZ RS čl. 267.), ali nalazi se u različitim glavama krivičnih zakona, u Zakonu FBiH u glavi „Krivična djela podmičivanja i krivična djela protiv službene i druge odgovorne funkcije, a u Zakonu RS u glavi „Krivična djela protiv privrede i platnog prometa“.

Po Zakonu RS, onaj ko zastupajući imovinske interese nekog pravnog lica zahtijeva ili primi nagradu, poklon ili kakvu drugu korist da bi bio zaključen ili da ne bi bio zaključen sporazum, ili da se izvrši ili da se ne izvrši neka druga radnja na štetu pravnog lica, pa radi toga za to pravno lice nastupi veća imovinska šteta, kazniće se zatvorom od jedne do osam godina - učinilac djela iz stava 1. ovog člana koji nakon zaključenog ili nezaključenog sporazuma, ili izvršene ili neizvršene neke druge radnje na štetu pravnog lica, zahtijeva ili primi nagradu, poklon ili kakvu drugu korist, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

Zakon Federacije Bosne i Hercegovine naglašava da će se službena ili odgovorna osoba u Federaciji, uključujući i stranu službenu osobu, koja zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist za sebe ili drugu osobu, ili koja primi obećanje dara ili kakve koristi za sebe ili drugu osobu, da u okviru svog ovlašćenja učini što ne bi smjela učiniti ili da ne učini što bi morala učiniti, kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina. Također, službena ili odgovorna osoba u Federaciji, uključujući i stranu službenu osobu, koja zahtijeva ili primi dar ili kakvu korist za sebe ili drugu

osobu, ili koja primi obećanje dara ili kakve koristi za sebe ili drugu osobu, da u okviru svog ovlaštenja učini što bi morala učiniti ili da ne učini što ne bi smjela učiniti, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina - kaznom iz stava 2. ovog člana kaznit će se službena ili odgovorna osoba u Federaciji, uključujući i stranu službenu osobu, koja poslije činjenja ili nečinjenja iz stava 1. i 2. ovog člana, a u vezi s tim zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist.

U oba zakona naglašeno je da će se primljeni dar ili imovinska korist oduzeti.

	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Neovlašteno primanje poklona, darova ili drugih oblika koristi	Nije usklađen	Nije usklađen	Nije usklađena	Nije usklađen

17. Pronevjera

Pronevjera u službi (KZ FBiH) / Pronevjera (KZ RS)

Krivično djelo pronevjere u službi (KZ FBiH, čl. 384.) / pronevjere (KZ RS, čl. 348.) predviđeno je u oba zakona.

U stavu 1 člana 384. Krivičnog zakona Federacije BiH stoji da će onaj „ko s ciljem da sebi ili drugom pribavi protupravnu imovinsku korist prisvoji novac, vrijednosne papire ili druge pokretnine koje su mu povjerenе u službi ili uopće na radu u institucijama u Federaciji“ biti

kažnjen „kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.“ Jednaka kazna propisana je i stavom 1 člana 348. Krivičnog zakona Republike Srpske, sa izvjesnom razlikom u sadržaju definiranog, gdje se navodi rad „u državnom organu ili pravnom licu“, za razliku od Krivičnog zakona Federacije BiH.

Kada se govori o iznosu imovinske koristi pribavljene ovom krivičnom radnjom, ukoliko pribavljena imovinska korist prelazi 10.000 KM, Krivični zakon Federacije BiH propisuje kaznu zatvora od jedne do deset godina (stav 2, čl. 384.), dok Krivični zakon Republike Srpske predviđa kaznu zatvora od jedne do osam godina (stav 3, čl. 348.). Ukoliko pribavljena imovinska korist prelazi 50.000 KM, Krivični zakon Federacije BiH učinitelju propisuje kaznu zatvora od najmanje tri godine (stav 3, čl. 384.), dok Krivični zakon Republike Srpske predviđa kaznu zatvora od dvije do deset godina (stav 3, čl. 348.). Krivični zakon Republike Srpske za učinitelje gdje vrijednost pronevjere ne prelazi iznos od 200 KM, „a učinilac je išao za tim da pribavi malu vrijednost“, predviđa novčanu kaznu ili kaznu zatvora do jedne godine (stav 2, čl. 348.). Krivični zakon Federacije dodatno propisuje u stavu 4. ovog člana da će novac, vrijednosni papiri ili druge pokretnine te pribavljena korist biti oduzeti.

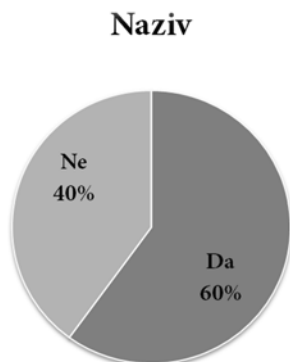
	Naziv	OPIS	KAZNA	Kvalificirani oblik
Pronevjera	Nije usklađen	Nije usklađen	Usklađena	Nije usklađen

ZAKLJUČCI O (NE)USKLAĐENOSTI ODABRANIH ČLANOVA ENTITETSKIH KRIVIČNIH ZAKONA

S obzirom da Bosna i Hercegovina ima jedan od najdecentraliziranijih pravosudnih sistema u Evropi, ne iznenađuje da su u Bosni i Hercegovini na snazi četiri krivična zakona. Provedenom analizom dva ogledna krivična zakona, u posmatranih članova Krivičnog zakona FBiH i Krivičnog zakona RS, i korištenjem parametara za ocjenu usklađenosti: naziv djela, opis djela, predviđena kazna te postojanje kvalificiranog ili kvalificiranih oblika (naziv, opis i kazna) utvrđena je njihova značajna razlika. Samo dva djela od posmatranih imaju identičan naziv, opis i kaznu u oba krivična zakona a to su krivična djela teško ubistvo i terorizam.

Naziv djela

U 60% posmatranih djela naziv krivičnog djela je identičan u oba krivična zakona.

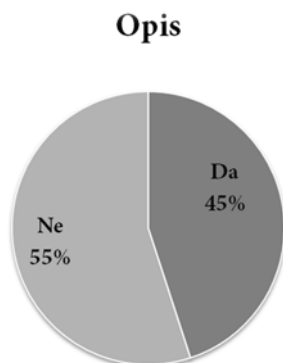

U nekim slučajevima radi se o terminološkim razlikama kao što je to primjer sa krivičnim djelima koja se odnose na prava iz radnih odnosa (Povreda prava iz radnog odnosa u KZ FBiH / Povreda osnovnih prava radnika u KZ RS), a u drugim slučajevima se iz naziva samog naziva djela može pretpostaviti da se radi o kri-

vičnim djelima sa različitim opisom, mada su opisi djela međusobno usklađeni (npr. Porezna utaja u KZ FBiH / Utaja poreza i doprinosa u KZ RS). Poseban problem predstavlja činjenica da za četiri djela²⁴ koja imaju identične nazive opis krivičnih djela nije usklađen.

Opis krivičnog djela

Iz analize opisa krivičnog djela primjetna je značajna razlika u opisima analiziranih djela. U 55% slučajeva opis djela je različit. Način izvršenja djela različito je opisan u svim segmentima opisa krivičnog djela.

Prije svega, u nekoliko djela izvršilac je različito određen te je kod krivičnog djela nesavjesnog privrednog poslovanja pored definiranja izvršio- ca kao odgovorne osobe u pravnoj osobi u Krivičnom zakonu RS dodan još element „u kome nema većinski udio“ dok u KZ FBiH taj element nije

definiran. Izvršilac je također različito definiran i kod krivičnog djela Nesavjesno liječenje (KZ FBiH) / Nesavjesno pružanje ljekarske pomoći (KZ RS) gdje je u KZ FBiH to „doktor medicine ili doktor stomatologije“, a u KZ RS to je jednostavno „ljekar“.

Također, niti način izvršenja krivičnog djela nije ujednačen kod nekih krivičnih djela. Tako je kod krivičnog djela otmice u KZ RS pored djela

---

²⁴ Otmica, šumska krađa, ugrožavanje javnog saobraćaja, dogovor za izvršenje krivičnog djela.

koje se sastoji od toga da se lice „protupravno zatvori, drži zatvorena ili mu na drugi način oduzme ili ograniči slobodu kretanja s ciljem da njega ili koga drugog prisili (prinudi) da što učini, ne učini ili trpi“ dodana i namjera koja se ogleda u tome „da od njega ili drugog lica iznudi novac ili kakvu drugu imovinsku korist“.

Ipak najveća razlika ogleda se u kvalificirajućem elementu koji određuje prag u vidu zabranjene posljedice a koji čini bitni element krivičnog djela. Tako je šteta kod krivičnih djela ugrožavanje javnog prometa (KZ FBiH) / ugrožavanje javnog saobraćaja (KZ RS) koja čini bitni element koje ovo djela odvaja od prekršajnog kažnjavanja različito utvrđena. To u praksi dovodi do situacija da će se svaka saobraćajna nesreća sa štetom preko 3.000 KM automatski smatrati krivičnim djelom u RS dok je taj prag u FBiH 5.000 KM.

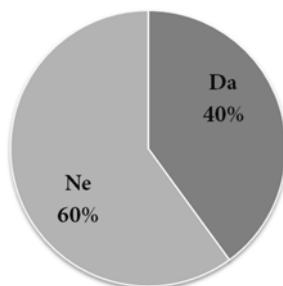
Slično, u FBiH kaznit će se osoba koja obori količinu stabala više od dva kubna metra, za razliku od KZ RS koji predviđa kaznu za oborenu količinu drveta koja je veća od tri kubna metra.

Kazna

Predviđene kazne, odnosno sankcije za analizirana krivična djela su različito definirane u 60% slučajeva.

Različito su definirani i zakonski minimumi i zakonski maksimumi za kazne za određena krivična djela. Ta-

Kazna

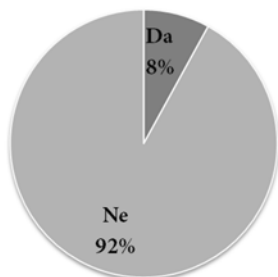

ko npr. za krivično djelo Otmica (KZ FBiH) / Otmica (KZ RS) predviđena je kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina u KZ FBiH, dok Zakon Republike Srpske predviđa kaznu zatvora od jedne do osam godina, iako je opis krivičnog djela u većem dijelu identično definiran. Slično, u krivičnom djelu Ugrožavanje javnog prometa (KZ FBiH) / Ugrožavanje javnog saobraćaja (KZ RS) kazna u KZ FBiH definirana je samo gornjim maksimumom gdje je predviđena „kazna zatvora do pet godina“ dok je u KZ RS definiran zakonski minimum i zakonski maksimum sa kaznom zatvora „od šest mjeseci do pet godina“. Pored toga u nekim krivičnim djelima i vrsta kazne je različita. Tako kod krivičnih djela Porezna utaja (KZ FBiH) / Utaja poreza i doprinosa (KZ RS) u Federaciji BiH je predviđena isključivo kazna za-tvora od šest mjeseci do pet godina dok se u Republici Srpskoj počinitelac kažnjava „novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

Kvalificirani oblik

Rezultati analize posmatranih krivičnih djela pokazali su da se ova dva zakona u velikoj mjeri razlikuju. Čak i

Kvalificirani oblik

ako su predviđeni identični kvalificirani oblici krivičnih djela, ti oblici se razlikuju u bitnim obilježjima krivičnih djela ili u predviđenoj kazni.

Neki kvalificirani oblici su predviđeni u jednom krivičnom zakonu ali ne i u drugom kao što je to recimo slučaj sa krivičnim djelom Silovanje u KZ RS

koji predviđa 4 dodatna kvalificirana oblika ili Izazivanje opće opasnosti sa dva dodatna kvalificirana oblika. Ta-kođer, u KZ FBiH teško ubistvo defini-rano je kao kvalificirani oblik krivičnog djela ubistvo, dok je KZ RS teško ubistvo definirao kao posebno krivično djelo.

USKLAĐENOST	Naziv		Opis		Kazna		Kvalificirani oblik	
	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE
Ubistvo								
Teško ubistvo	X		X		X			
Ubistvo na mah	X		X		X			
Prouzrokovanje smrti iz nehata/ nehatno lišenje života		X		X		X		
Čedomorstvo/ ubistvu djeteta pri porođaju		X		X		X		
Otmica	X			X		X		X
Terorizam	X		X		X		X	
Silovanje	X		X			X		X
Zapuštanje ili zlostavljanje maloljetnog lica ili djeteta		X		X		X		X
Nesavjesno pružanje ljekarske pomoći		X		X	X			X
Nesavjesno privredno poslovanje	X			X	X			X

Utaja poreza i doprinosa		X	X			X		X
Povreda prava radnika		X	X		X			
Krađa	X		X		X			
Šumska krađa	X			X		X		X
Izazivanje opšte opasnosti	X		X			X		X
Ugrožavanje javnog saobraćaja	X			X		X		X
Dogovor za izvršenje krivičnog djela	X			X		X		
Sprečavanje službene osobe u vršenju službene radnje	X		X			X		X
Neovlašteno primanje poklona, darova ili drugih oblika koristi		X		X		X		X
Pronevjera		X		X	X			X
PROCENTUALNO	60	40	45	55	40	60	8	92

PRIMJER PRAKSE SUDOVA U BiH SA POSEBNIM OSVRTOM NA PROBLEME U PROCESUIRANJU PREDMETA RATNIH ZLOČINA

UVOD

Pitanje usklađivanja, odnosno jedinstva sudske prakse, uvijek i u svakom pravnom sistemu je od izuzetne važnosti jer pridonosi ostvarenju načela pravne sigurnosti. Potreba postojanja usklađenih krivičnih djela na teritoriji jedne države predstavlja jedan od elemenata pravne sigurnosti,¹ a analiza (ne)usklađenosti analiziranih krivičnih djela ukazuje na neke od glavnih razlika u definiranju bitnih elemenata, kazne i kvalificiranih oblika krivičnih djela.

Drugi element predstavlja usklađenost prakse sudova koja se javlja kao pretpostavka postojanja pravne sigurnosti građana. Upoređivati praksu sudova u decentraliziranom sudskom i tužilačkom sustavu Bosne i Hercegovine, u dva entiteta koja postupaju po dva različita krivična zakona

---

¹ Prema definiciji Evropskog suda za ljudska prava, načelo pravne sigurnosti znači da: „Odredba se ne može smatrati „zakonom“ ukoliko nije dovoljno precizno formulirana kako bi osobi omogućila usklađivanje svoga ponašanja: osoba mora biti u stanju predvidjeti, u razumnoj mjeri pod danim okolnostima, posljedice koje može izazvati određeni postupak“ (slučaj *Busuioc protiv Moldavije*, od 21.12.2004. godine, stav 52).

veoma je zahtjevno. Zbog toga sudije i tužioci iz različitih jedinica mogu različito tumačiti slične ili čak identične odredbe krivičnih zakona, što može dovesti do toga da građani za isto krivično djelo, a u onim slučajevima kada su krivična djela identično definirana, dobiju različite osude.

Ipak, bitno je naglasiti da sudovi, odnosno sudije, imaju pravo slobodne ocjene. Slobodna ocjena dokaza, sa jedne strane, oslobođena je pravila koja bi *a priori* određivala vrijednost pojedinih dokaza, mada se postavlja zahtjev za obrazloženjem kako svakog dokaza pojedinačno, tako i svih dokaza zajedno, te dovođenjem svih provedenih dokaza u uzajamnu logičnu vezu. Ovaj princip svakako ne predstavlja apsolutnu slobodu jer sudije su prilikom slobodne ocjene ograničene općim pravilima i zakonitostima ljudskog mišljenja i logike.

Tako naprimjer, sudovi ne uživaju pravo slobodne ocjene kad je u pitanju odmjerenje kazne u sličnim krivičnim predmetima.

Ovo predstavlja jednu od osnovnih obaveza koja proističe iz principa pravne sigurnosti koji operira kao sastavni element principa vladavine zakona unutar demokratskog društva u pogledu svih ustavnih prava.²

I Ustavni sud BiH je djelomično razmatrao pitanje neusaglašenosti prakse sudova u krivično pravnim stvarima. U Odluci o dopustivosti i meritumu u predmetu br. AP – 1785/06 razmatrano je pitanje da li postupanje sudova u BiH prema različitim zakonima vodi u diskriminaciju. Tom prilikom Ustavni sud BiH je zaključio da:

---

² Ustavni sud BiH, slučaj *Abduladhim Maktouf*, broj AP-1785/06, od 30.03.2007. godine.

Ovakva praksa u postupanju sudova na različitim nivoima je, vjerovatno, posljedica nepostojanja suda na nivou Bosne i Hercegovine koji bi mogao vršiti usklađivanje sudske prakse svih sudova u Bosni i Hercegovini i time doprinijeti punoj vladavini prava u Bosni i Hercegovini.³

Iz dosada navedenog možemo zaključiti da je evidentna potreba usaglašavanja prakse nižih sudova, odnosno postojanja usaglašene primjene zakona na teritoriji jedne države. Zemlje našeg okruženja tako su utvrdile nadležnost vrhovnih sudova i u cilju usaglašavanja jedinstvene primjene zakona.

Prema članu 124. Ustava Crne Gore:

Vrhovni sud je najviši sud u Crnoj Gori. Vrhovni sud obezbjeđuje jedinstvenu primjenu zakona od strane sudova.⁴

Prema članu 118. Ustava Republike Hrvatske:

Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao najviši sud, osigurava jedinstvenu primjenu zakona i ravnopravnost građana.⁵

Vrhovni kasacioni sud Republike Srbije nadležan je za:

---

³ Ibid.

⁴ Ustav Crne Gore, *Službeni list Crne Gore*, br. 1/07.

⁵ Pročišćeni tekst Ustava Republike Hrvatske obuhvaća Ustav Republike Hrvatske, *Narodne novine*« br. 56/90, 135/97, 8/98 – pročišćeni tekst, 113/2000, 124/2000 – pročišćeni tekst, kao i Promjena Ustava Republike Hrvatske, *Narodne novine* br. 28/2001.

*Vrhovni kasacioni sud utvrđuje načelne pravne stavove radi jedinstvene sudske primene prava; razmatra primenu zakona i drugih propisa i rad sudova.*⁶

Ipak, pravni sistemi zemalja u susjedstvu uprkos sličnoj pravnoj tradiciji daleko su manje složeni u odnosu na pravi sistem BiH. Jedan od primjera vrhovnog suda koji djeluje u složenijim pravnim sistemima bi mogao biti Vrhovni sud Velike Britanije.

*Provedbom Zakona o ustavnoj reformi iz 2005. godine, Vrhovni sud je 2009. godine zamijenio do tada postojeće vrhovne sudske vlasti koje su se sastojale od Apelacionog odbora Doma lordova (Apelacioni odbor) i Sudačkog odbora Državnog vijeća (Sudački odbor). Vrhovni sud ima nadležnost u primanju žalbi u građanskim i krivičnim parnicama od najviših sudova Sjeverne Irske, Engleske i Velsa, te prima žalbe u građanskim parnicama od najvišeg suda u Škotskoj.*⁷

Slično, u Belgiji je uspostavljen Kasacioni sud koji vrši funkciju vrhovnog suda. Ovaj sud može biti zanimljiv za Bosnu i Hercegovinu budući da je nadležan razmatrati odluke pet belgijskih apelacionih sudova, a njegova osnovna svrha usaglašavanje je prakse nižih sudova kroz usaglašavanje prakse i osiguravanje pravne sigurnosti i ravnopravnog tretmana svih građana Belgije.

---

⁶ Zakon o uređenju sudova, *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 116/08 i 104/09, čl. 31.

⁷ Sažetak pravne analize Vrhovni sud Velike Britanije dostupan na: <http://www.mreza-mira.net/node/2982>. Više o Vrhovnom sudu Ujedinjenog kraljevstva dostupno na: <http://www.supremecourt.gov.uk>.

PRAKSA SUDOVA U BiH

Nastojanje da se prikupi relevantan uzorak presuda od nadležnih sudova u predmetima koje se odnose na analizirana krivična djela, zbog svih ograničenja ove studije bilo je izuzetno izazovno. Ovo se posebno odnosi na činjenicu da praksa sudova nije dostupna javnosti putem web prezentacija sudova. Iako je uspostavljen Centar za sudsku dokumentaciju, pristup bazi sudskih odluka osiguran je samo za nosioce pravosudnih funkcija. Stoga, baza podataka koja sadrži pregled izabrane sudske prakse, a korisnicima pruža uvid u sve odluke donesene u jednom predmetu nije dostupna građanima ali i drugoj stručnoj javnosti. Određeni broj sudova je objavio na web prezentacijama koje se nalaze kao poddomeni na domeni „pravosudje.ba“ ograničen broj presuda. Nakon prikupljanja ovog ograničenog broja presuda utvrđeno je da uzorak ne omogućava analizu za potrebe ove studije.

Sistem za automatsko upravljanje predmetima u sudovima (CMS) koji je zvanični elektronski informativni sistem pravosuđa Bosne i Hercegovine koriste sudije i tužioci u svim sudovima u BiH. Međutim, praksa objave statističkih podataka o broju krivičnih djela kao i izrečenim kaznama još uvijek nije uvedena.

Vrhovni sud FBiH objavljuje bilten sa praksom suda na svojoj web prezentaciji dok bilten prakse Vrhovnog suda RS nije dostupan.

Međutim, prikupljeni bilteni prakse Vrhovnog suda FBiH ukazuju da sudije koriste i upućuju na praksu Vrhovnog suda drugog entiteta:

Pravilnost pravne kvalifikacije djela od strane prvostepenog suda ne dovode u pitanje ni stavovi sudske prakse na koje se u svojoj žalbi poziva branitelj optuženog. Naime, iz cjeline obrazloženja presude Okružnog suda u Bijeljini broj K-8/97 od 15.07.1998. godine i presude Vrhovnog suda Republike Srpske Kž-136/98 od 10.03.1999. godine, te priloženog stava iz presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj Kž-67/03 od 01.07.2003. godine jasno proizilazi da se stavovi suda da se, u odnosnim slučajevima, ne može raditi o ubistvu na podmukao način zasnivaju na nedostatku subjektivnih elemenata neophodnih za kvalifikaciju ubistva na podmukao način.⁸

Delegacija Venecijanske komisije konstatovala je i izrazila zadovoljstvo činjenicom postojanja neformalne suradnje koja je postepeno izgrađena među pravnicima i sudskim tijelima u BiH, ali je istovremeno i zaključila da:

više mora biti učinjeno kako kratkoročno, tako i dugoročno, kako bi se pružila stabilnija i sigurnija osnova za cjelokupan sistem.⁹

---

⁸ Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 04 0 K 000821 10 Kž 2 od 14.04.2010. godine.

⁹ CDL-AD(2012)014 English 18/06/2012 - Public Opinion on Legal Certainty and the Independence of the Judiciary in Bosnia and Herzegovina adopted by the Venice Commission at its 91st Plenary Session.

PRIMJERI PRAKSE SUDOVA

Stručni tim Centra za ljudska prava, i pored brojnih napora, nije uspio u svojoj namjeri prikupljanja pravosnažnih presuda 16 sudova (kantonalni sudovi u FBiH i okružni sudovi u RS) za period 01.01.2010. – 31.12.2011 čiji je sadržaj trebao biti analiziran u cilju utvrđivanja (ne)ujednačenosti kaznene politike. Ovaj otežan pristup praksi sudova u dva BH entiteta ukazuje na potrebu kreiranja jedinstvene baze presuda koja bi trebala da bude dostupna javnosti, ali i stručnoj javnosti koja je zainteresirana da analizira pristup sudova u rješavanju krivičnih predmeta.

Zbog nemogućnosti prikupljanja prakse sudova, analizirana je dostupna statistika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća za dva ogledna krivična djela: silovanje i zapuštanje ili zlostavljanje djeteta odnosno maloljetnika/zapuštanje i zlostavljanje maloljetnog lica.

Ova statistika obuhvata period od 01.01.2006. do 31.12.2011. godine i odnosi se na predmete koji su zavedeni u CMS softveru. Ono što nije moguće zaključiti iz dostupnih statističkih podataka je da li se radi o istim i sličnim kaznama za slične načine izvršenja ovog krivičnog djela, mada je moguće ocijeniti pristup sudova u ovim predmetima.

1. Silovanje

Analiza usklađenosti dva entitetska krivična zakona pokazala je da je krivično djelo silovanje usklađeno u pogledu naziva i opisa dok kvalificirani oblik i kazna za ovo djelo nije usklađena.

	BROJ PREDMETA	ZATVOR	USLOVNA MJESECI	NOVČANA KAZNA	ODGOJNE MJERE
FBiH	91	8 ili 8,79 %	6 ili 6,59%	3 ili 3,29%	2 ili 2.19%
RS	17	2 ili 11,76%	0	1 ili 5,8%	

Iz prikupljenih statističkih podataka za ovo krivično djelo moglo bi se zaključiti da sudovi u prosjeku donose slične presude. Procentualno gledajući u 20% predmeta u FBiH i 17% predmeta u RS izriče se kazna, s tim da su u FBiH izricane kazne zatvora, uslovne kazne, novčane kazne kao i odgojne mjere dok je u RS izricana kazna zatvora i novčana kazna.

Najveća razlika između sudova u FBiH i sudova u RS ogleda se u broju predmeta krivičnog djela silovanja, gdje broj u Federaciji BiH više od pet puta prevazilazi broj predmeta u Republici Srpskoj. Ovo može biti i indicija o različitom pristupu nadležnih sudova budući da ne postoje podaci koji bi ukazivali na postojanje razlike u vezi ovog oblika nasilja nad ženama između BH entiteta.¹⁰

2. Zapuštanje ili zlostavljanje djeteta odnosno maloljetnika / zapuštanje i zlostavljanje maloljetnog lica

Analiza usklađenosti dva entitetska krivična zakona pokazala je da krivično djelo zapuštanje ili zlostavljanje maloljetnog lica ili djeteta nije usklađeno u pogledu naziva, opisa i kazne kao ni kvalificiranog oblika.

¹⁰ Agencija za ravnopravnost spolova BiH, *Četvrti i Peti periodični UN CEDAW izvještaj Bosne i Hercegovine*, dostupan na: <http://www.arsbih.gov.ba/bhs/publikacije/izvjestaji/51-cedaw-izvjetaj-za-bosnu-i-hercegovinu>.

	BROJ PREDMETA	ZATVOR	USLOVNA MJESECI	NOVČANA KAZNA	ODGOJNE MJERE
FBiH	4	0	4 ili 100%		
RS	13	1 ili 7,7%	12 ili 92,3 %		

Broj procesuiranih predmeta u pogledu ovog krivičnog djela u Republici Srpskoj je više nego tri puta veći nego broj predmeta u Federaciji BiH.

Međutim, skoro potpuna neusaglašenost ovih krivičnih djela se nije odrazila i na pristup u procesuiranju ovih krivičnih djela. Iako je značajno različit broj predmeta koji su razmatrani pred entitetskim sudovima, procentualno gledajući, najčešće izricana kazna je uslovna kazna, a samo u jednom predmetu pred sudom u RS izrečena je kazna zatvora.

PROBLEMI U PROCESUIRANJU PREDMETA RATNIH ZLOČINA

Kao posebna tema, koja je od izuzetne važnosti za potrebu usaglašavanja prakse sudova u BiH, jeste procesuiranje predmeta ratnih zločina. Zbog izuzetne osjetljivosti predmeta ratnih zločina i potrebe da se kroz rješavanje predmeta ratnih zločina u BiH osiguraju preduslovi za ostvarenje pravde za žrtve ratnih zločina, kao i za utvrđivanje istine, ujednačen pristup sudova predstavlja jedno od najznačajnijih pitanja u Bosni i Hercegovini.

Primjer neujednačene prakse sudova u BiH predstavlja primjer postupanja u krivičnim djelima ratnih zločina. U postupcima za ratne zločine na nivou entiteta i Brčko Distrikta BiH primjenjuje se Krivični zakon SFRJ, a Krivični zakon BiH pri Sudu BiH.

Krivični zakon Bosne i Hercegovine¹¹ smatra se potpunijim zakonom u odnosu na navedeni, a to se posebno odnosi na reguliranje krivičnih djela ratnih zločina. Ovaj Zakon pruža potpuniju definiciju ratnih zločina, te jedini sadrži odredbe o zločinima protiv čovječnosti, definira zapovjednu odgovornost i isključuje „naređenje pretpostavljenoga“ kao osnov za odbranu. Pored toga, kazne za pojedina krivična djela također se razlikuju između ovog i navedenih zakona.¹²

Iako Sud BiH primjenjuje KZ BiH, do sada je samo u dva slučaja sudio prema odredbama KZ SFRJ, niži sudovi u entitetima daleko više koriste

---

¹¹ Krivični zakon BiH (Službeni glasnik BiH 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10).

¹² Misija OSCE u BiH, *Na putu ka usklađenoj provedbi važećega zakona u predmetima ratnih zločina pred sudovima u Bosni i Hercegovini*, dostupna na: http://www.oscebih.org/documents/osce_bih_doc_2010122311504393cro.pdf

Krivični zakon SFRJ u odnosu na Krivični zakon BiH, jer od 2003. godine u entitetskim krivičnim zakonima više nema poglavlja koja se odnose na krivična djela ratnog zločina.¹³ Ovakav pristup sudova u BiH u kojem se primjenjuju, odnosno primjenjivali su se, različiti krivični zakoni dovodi optužene u neravnopravan položaj, a žrtve ratnih zločina mogu se naći u različitim situacijama što svakako ne osigurava jednak pristup pravdi.

Veliki broj predmeta je u momentu stupanja na snagu Krivičnog zakona BiH, 01.03.2003. godine već bio zaprimljen u tužilaštvima ili se već vodio pred sudovima u entitetima. Prema procjeni koja je urađena u vrijeme donošenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina,¹⁴ 2008. godine, oko 1070 predmeta ratnog zločina bilo je u nadležnosti entitetskih sudova iako Sud BiH ima zakonsku mogućnost da neke od tih predmeta odlukom preuzme u svoju nadležnost.

U predmetima koji su započeti nakon 01.03.2003. godine, Sud BiH može svojom odlukom¹⁵ odlučiti da određeni predmet ustupi iz svoje

---

¹³ Tehničke informacije koje zahtijeva Evropska Komisija, SPP Strukturisani dijalog o pravosuđu, Sarajevo, juli 2011. godine.

¹⁴ Vijeće ministara BiH, *Državna strategija za rad na predmetima ratnih zločina*, dostupna na:

http://www.mpr.gov.ba/web_dokumenti/Drzavna%20strategije%20za%20rad%20na%20predmetima%20RZ.pdf

¹⁵ Zakon o krivičnom postupku BiH (Službeni glasnik BiH 03/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09), član 27a (Prenošenje vođenja postupka za krivična djela iz Glave XVII KZBiH) „(1) Ako se postupak vodi za krivična djela iz čl. 171. do 183. Krivičnog zakona BiH, Sud može rješenjem prenijeti vođenje postupka drugom sudu na čijem je području pokušano ili izvršeno krivično djelo, najkasnije do zakazivanja glavnog pretresa, a uzimajući u obzir

nadležnosti nekom od sudova u entitetima. Iako će se ovi predmeti voditi u skladu sa Krivičnim zakonom BiH, što je svakako pomak u odnosu na druga krivična djela, ostaje nejasno kako će se osigurati ujednačena praksa sudova u ovim predmetima. Nakon ustupanja predmeta nižim sudovima, Sud BiH nije više nadležni sud za postupanje u bilo kojem stepenu. Iz toga razloga ne postoji nadležna institucija koja bi vršila usaglašavanje prakse nadležnih entitetskih sudova. Postoji objektivna mogućnost da se za isto krivično djelo koje se vodi prema istom krivičnom zakonu primjene različita pravila tumačenja od strane entitetskih sudova koji će primjenom različitih pravnih standarda različito riješiti isti, odnosno sličan, predmet.

Ustupanje predmeta jedan je od mehanizama koji je utvrđen Državnom strategijom za rad na predmetima ratnih zločina¹⁶ kako bi se osiguralo procesuiranje svih djela ratnih zločina do 2023. godine. Time i pitanje

---

težinu krivičnog djela, svojstva počinioca i ostale okolnosti važne za ocjenu složenosti predmeta.

(2) Sud rješenje iz stava (1) ovog člana može donijeti i na prijedlog stranaka ili branioca, a u fazi istrage samo na prijedlog tužioca.

(3) Rješenje iz stava (1) ovog člana donosi Vijeće sastavljeno od trojice sudija iz člana 24. stav (7) ovog zakona. Protiv rješenja Vijeća žalba nije dopuštena.“

¹⁶ Prema Državnoj strategiji postupak ustupanja se vrši na sljedeći način: *Predmeti iz prve grupe će se ustupati/prenositi na način da Tužilaštvo BiH podnosi Sudu BiH prijedlog za prenošenje vođenja postupka, a Sud donosi odluku o prenošenju na osnovu usaglašenih kriterija o složenosti predmeta. Tužalaštvo BiH će u što ranijoj fazi vođenja postupka primijenjivati usaglašene kriterije o složenosti predmeta, te na osnovu njih Sudu podnositi prijedlog za prenošenje vođenja postupka. Odluka Suda BiH o prenošenju vođenja postupka može sadržavati obavezu suda, odnosno tužilaštva kojem se predmet ustupa da u postupku primijenjuje materijalni zakon Bosne i Hercegovine kojim su propisana krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom.*

institucije koja bi ujednačavala praksu u ovim predmetima postaje od izuzetnog značaja.

Bez jedinstvene institucije ili suda, razlike u tumačenju zakona koji se primjenjuju na predmete ratnih zločina mogu i dalje ugrožavati načelo pravne sigurnosti i jednakosti pred zakonom. Analiza koju je provela Misija OSCE u BiH¹⁷ ukazuje da su entitetski vrhovnih sudovi zauzimali različite stavove u vezi s pitanjem da li je nužno ustanoviti karakter oružanoga sukoba kako bi se utvrdila povreda međunarodnoga humanitarnog prava¹⁸ te da različito tumače i pozitivne odredbe kaznenoga postupka.

U okviru Strukturnog dijaloga EU i BiH o pravosuđu¹⁹ u vezi ujednačavanja prakse u postupku rješavanja djela ratnih zločina prepoznata je mogućnost osnivanja pravosudne institucije na nivou BiH koja bi imala konačnu riječ u pogledu tumačenja i primjeni zakona koji se odnose na predmete ratnih zločina svih sudova u državi.

Ova preporuka bazirana je na Izvještaju Venecijanske komisije koja je zaključila da iako postoji određeni vid neformalne suradnje i razmjene informacija među nekim pravosudnim tijelima, radi se samo o *ad hoc*

---

¹⁷ Misija OSCE u BiH, *Na putu ka usklađenoj provedbi važećega zakona u predmetima ratnih zločina pred sudovima u Bosni i Hercegovini*, dostupna na: http://www.oscebih.org/documents/osce_bih_doc_2010122311504393cro.pdf.

¹⁸ Npr: Vrhovni sud FBiH, presuda u predmetu Fikret Smajlović; Vrhovni sud Republike Srpske, presuda u predmetu Dragoje Radanović.

¹⁹ Strukturni dijalog EU i BiH o pravosuđu novi je instrument Evropske komisije uveden sa ciljem da se podrži reforma pravosuđa i zemlja približi EU. Ova platforma daje kontekst za razgovore o svim reformama neophodnim za ostvarenje napretka na polju usaglašavanja pravosuđa BiH sa pravnim tekovinama i odgovarajućim standardima EU.

mehanizmima koji umnogome ovise od kvaliteta ličnih kontakata predstavnika tih institucija. Stoga je identificirana jasna potreba za uspostavljanjem Vrhovnog suda na nivou BiH, iako bi uspostavljanje takvog suda zahtijevalo i izmjene Ustava BiH. U međuvremenu predloženo je uspostavljanje zajedničkog tijela, koje bi sačinjavali predstavnici entitetskih vrhovnih sudova, Apelacionog suda Brčko Distrikta, Suda BiH, te po njegovom uspostavljanju, Apelacionog suda BiH, što bi moglo osigurati harmonizaciju sudske prakse.

PREPORUKE ZA ZAGOVARAČKE AKTIVNOSTI ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA U SEKTORU PRAVDE

1. Harmonizacija krivičnog zakonodavstva

Zbog trenutne ustavne podjele nadležnosti u oblasti reguliranja krivičnog zakonodavstva neophodno je poduzeti napore kako bi se osigurala usaglašenost krivičnih zakona u BiH. Usaglašenost zakona neophodna je kako bi se osigurala pravna sigurnost za građane Bosne i Hercegovine, a posebno za ona krivična djela koja uređuju pitanja za koja ne postoji objektivni razlog različitog definiranja u dva krivična zakona.

Stručnu podlogu za usaglašavanje i koordinaciju ove aktivnosti mogao bi voditi VSTV u suradnji sa nadležnim sudovima i tužilaštvima u BiH.

2. Uspostavljanje Vrhovnog suda BiH ili institucije u cilju ujednačavanja krivičnog zakonodavstva i sudske prakse

Vrhovni sud ili analogno tijelo bi trebalo vršiti sljedeće funkcije:

- davanje uputa sudskim tijelima u smislu primjene i tumačenja pojedinih odredbi krivičnih zakona na osnovu konkretnih predmeta
- osiguranje konzistentnosti sudske prakse kroz ujednačenost pravosnažnih sudskih presuda
- usklađivanje primjene zakona u procesuiranju predmeta ratnih zločina i ujednačavanje kaznene politike
- usmjeravanje u tumačenju krivičnih zakona sa ciljem osiguranja pravne sigurnosti i predvidivosti za građane Bosne i Hercegovine.

Do stvaranja preduslova za uspostavljanje Vrhovnog suda neophodno bi bilo osigurati najviši mogući nivo usaglašenosti prakse u krivičnim stvarima kroz institucionalizaciju suradnje između postojećih najviših sudova u BiH.

3. Osiguranje javnog pristupa sudskoj praksi u krivičnim predmetima

S obzirom na kompleksnost analize krivičnog zakonodavstva kao i poteškoće u pristupu sudskoj praksi, od velikog značaja bilo bi osigurati javni pristup praksi sudova u krivičnim stvarima koji bi u konačnici vodio ostvarenju načela predvidivosti i pravne sigurnosti.

U tom smislu, od velikog značaja bi bilo i osiguranje javnog i besplatnog pristupa biltenima sudske prakse, a posebno biltenima entitetskih vrhovnih sudova.